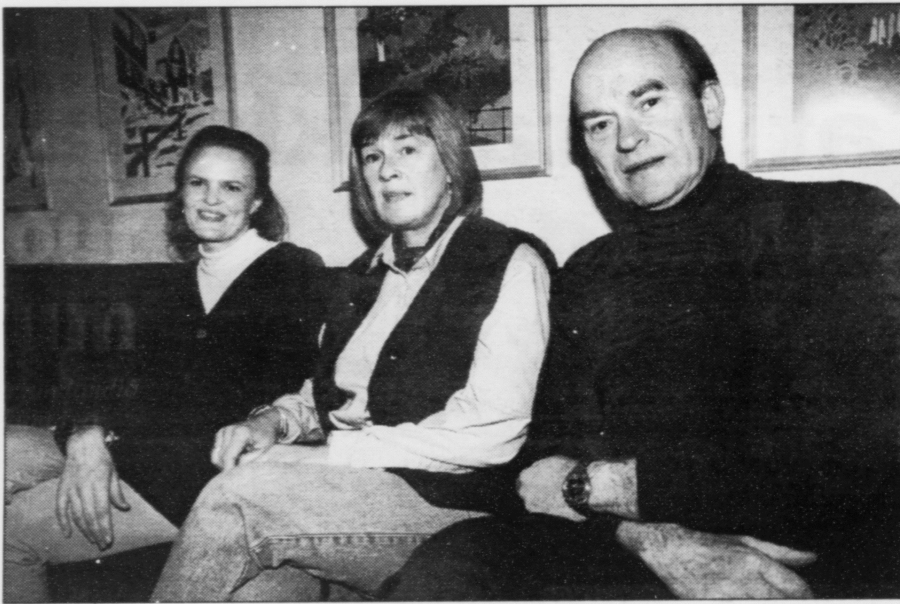

Donsku umboðini, sum vóru í Føroyum og hildu fyrilestrar: Vinstrumegin stiggjast: Anna Graumann, kunningarstjóri, Anna Samuelsen og Jens Ole Nielsen, yvirlækni

Umboð fyrri AIDS-grunnin í Danmark:

- Vit mugu ongantíð gloyma vandan

Ógvuliga lítið hoyrist til sjúkuna, sum fyrri fáum árum síðani kyknaði um allan heim. Kortini er vandin ikki av. Vit mugu frameftir upplýsa og ráðgeva um HIV og AIDS, til tess at fyrirbyggja, siga Jens Ole Nielsen, yvirlækni á Hvidovre Sjúkrahúsi og Anna Graumann, kunningarstjóri í danska AIDS-grunninum

DAGNY JOENSEN
JENS KR. VANG

Í farnu viku vóru umboð fyrri AIDS-grunnin í Danmark og Hvidovre Hospital, sum serliga tekur sær av HIV-smittadum og AIDS sjúklingum, í Føroyum og hildu fyrilestrar um arbeiðið í Danmark.

Eini 200 fólk luttóku á fundunum fyrri fakfólk inn- og almenninginum friggjadagin.

Jens Ole Nielsen, yvirlækni og professari í medisn, var annar gesturin.

Hann hevur verið leiðari á deildini fyrri smittusjúkur, síðani deildin var stovnað í 1985. Hann var eisini ein av stigtakararnum, tá danski AIDS-grunnurin varð stovnaður, og hevur sitið sum formaður í grunninum í níggu ár. Í løtuni er hann limur í danska Heilsustýrinum, og virkar sum AIDS-ráðgevi har, umframt at hann er formaðurin í stýrinum fyrri EURO-AIDS.

Hin gesturin var Anna Graumann, kunningarstjóri í danska AIDS-grunninum.

Jens Ole Nielsen sigur, at fyrri 10 árum síðan var t.ógv gjørt burtúr at upplýsa um HIV-smittuna og AIDS-sjúkuna, men seinastu árin er minni gjørt á hesum øki.

„Táð merkir kortini ikki, at vit hava bast sjúkuni, hóast vit kunnu siga, at hon er tálmað. Táð hevur fingið fólk halda, at vandin ikki er so stórir longur, men so er ikki.

AIDS er heimsufatandi trupulleiki. Eitt nú ferðast ungafólk víða um í heiminum, og tí er neyðugt alla tíðina at gera vart við sjúkuna.

Sjúkan økist aðrastaðni

Serliga í Asiu og Afrika breiðir sjúkan seg, og hon verður eisini innflutt til Danmarkar, eitt nú við flóttafólkunum úr hesum londum. Tí er umráðandi at verða ansin, sigur Jens Ole Nielsen.

Umleið 200 - 250 fólk í Danmark fáa árliga HIV-smittuna. Av hesum eru 60 pst. homosexuell og 40 pst. heterosexuell fólk.

Í Føroyum hevur sjúkan ikki gjørt eins nógv um seg. Jens Ole Nielsen heldur, at táð kemst av at fólk flyta av landinum til Danmarkar, serliga til Keypmannahavnar, har lættari er at liva hjá teimum, sum eru samkynt.

Danski yvirlæknin veit um føroyingar, sum eru smittaðir ella hava AIDS.

- Hesir sjúklingar eru

farnir heimanífrá, tí táð hevur verið ov torført at siga sínum nærmastu frá teirra stóðu. Táð hevur tí heldur ikki verið lætt hjá teimum at siga familjuni í Føroyum frá, um tey eru vordin sjúk, sigur Jens Ole Nielsen.

Hann veit um einar 12 - 16 føroyskar sjúklingar, sum gjøgnum árin hava havt sína gongd á Hvidovre Sjúkrahúsi, ella hava verið innlagdir.

- Okkara uppgáva hevur verið at skapa samband millum sjúkling og avvarðandi í Føroyum, og at veita teimum peningaligan stuðul, so annaðhvørt sjúklingarnir hava havt møguleika vitja í Føroyum, ella at familjan er komin til Danmarkar at vitja tann sjúka, sigur yvirlæknin.

Tey ungu læra at hugsa seg um

Hann heldur, at táð nú er umráðandi at upplýsa og kunna tey ungu um vandan fyrri HIV og AIDS, og læra tey at hugsa seg um. Hóast viðgerðarhættirnar nú eru betri, og at farið verður undir nýggja viðgerð um eitt ella tvey ár, so er vandin fyrri at verða smittaður als ikki av.

- Vit skulu ikki ræða tey ungu, ella krevja at tey skulu halda seg frá kynslig-

um sambandi, men vit skulu læra tey at vera umhugsin, sigur Jens Ole Nielsen.

Anna Graumann, kunningarstjóri í danska AIDS-grunninum, sigur, at hennara uppgáva er at upplýsa um stöðuna í heiminum sum heild, og harvið avmarka sjúkuna, so væl sum til ber í Danmark.

- AIDS-grunnurin hevur 12 ár á baki, og vit hava víst, at táð ber til at skipa upplýsingarvirksemið soleiðis, at táð avmarkar sjúkuna.

- Endamálið við AIDS-grunninum er at samla pening, sum lutfalsliga verður latin til gransking og til at hjálpa sjúklingunum og avvarðandi teirra.

Hesin grunnur byrjaði í smáum, men árin vit hava verið virkin, eru 125 mió. krónur latnar til gransking og peningaliga hjálpa.

Peningurin er fingin til vega við gávum, og við at skipa fyrri tiltøkum, har kend fólk í Danmark hava luttikið ókeypis, sigur Anna Graumann.

Anna Samuelsen, formaður í AIDS-Ráðnum:

- Táð er hugaligt táð væl gongst í hond, serliga nú AIDS-grunnurin er stovnaður

AIDS-grunnur stovnaður í Føroyum

- Hóast lyklapersónar víða um landið við jøvnum millumbilum skipa fyrri tiltøkum, so er neyðugt at hava ein samskipara, sigur Anna Samuelsen, formaður í AIDS-Ráðnum

DAGNY JOENSEN

oyska grunnin.

AIDS-grunnurin í Føroyum, er stovnaður við tí fyrri eygað, at veita upplýsing um HIV og AIDS, og at stuðla sjúklingum.

Táð vóru nakrir sjúkrasystanæmingar, sum gjørdi sitt til, at AIDS-grunnurin varð stovnaður. Tær gjørdur høvudsuppgávu, og fingur stuðul frá Lívstrygging til hetta arbeiðið.

Ein partur av upphæddini leyp av, og sjúkrasystanæmingarnir gjørdur at at lata peningin til AIDS-Ráðið í Føroyum.

Tá Anna Samuelsen var í Danmark í øðrum ørindum, fór hon at tosa við umboð fyrri AIDS-grunnin í Danmark, fyrri at vita, hvussu tey har høvdu skipað seg.

- Eg fekk teirra viðtøkur, og vit hava nú lagað tær til føroysk viðurskipti, so grunnurin kundi stovnast, sigur Anna Samuelsen.

Hon er sera fegin um tiltakið, tí sum táð vísir seg, so knipur tað við at halda áhuganum upp fyrri hesum vandamáli í Føroyum.

-Hóast talan ikki var um stóra upphædd, so hjálpti tað um, at Lívstrygging í samband við stovnina hevur latið 10.000 krónur til før-

stovnað.

Aðrenn almenna fundin friggjadagin, boðaði stigtakararnir frá, at fólk istaðin fyrri at gjalda atgongumerki, kundu lata AIDS-grunninum eina peningagávu.

Anna Samuelsen sigur, at tey ikki enn hava gjørt upp, hvat av peningi kom inn friggjadagin.

1. desember er altjóða AIDS-dagur, har evnið er: „AIDS og børnini“.

Í Føroyum er stöðan øðrvísi, og tí verður dagurin hildin undir heitinum: „Vit í Norðuri: AIDS er her framvegis“, sigur Anna Samuelsen, sum henda dagin fer at halda fyrilestur í Studentaskúlanum.

Um arbeiðið í Føroyum, sigur Anna Samuelsen, at lyklapersónar eru víða um í landinum. Teir skipa javnan fyrri tiltøkum, men at neyðugt er við einum samskipara í hesum arbeiðnum.

Sjálv arbeiðir Anna Samuelsen sum sjúkrasystir stóran part av degnum, og at táð er avmarkað, hvussu nógv tíð er til AIDS-arbeiðið. Hon hevur arbeiðt við málinum síðani 1992, men viðgongur, at táð er hugaligt, táð gongst væl í hond, sum nú tá grunnurin er stovnaður.

